

Hazánknak egy új *Lonicerája*.

Dr. Borbás Vinczétől.

A *Lonicerák* mint erdei bokornövényeknek erdészeti fontossága bár nem valami nagy, mindazáltal ezek tagjait ismerni nemcsak tudományos, hanem erdészeti érdekből is szükséges, ép azért bátorodom itt a *Lonicera reticulata*t legelőször az „Erdészeti Lapok“ olvasói előtt bemutatni.

A növény a horvát alhavasok szülöttje. Találtam a liburniai Karst Risnyák és Schneznik (Kroatischer Schneeberg) hires tetőin, továbbá a Velebit Visočica és Visenura havas csúcsain.

A risnyáki példányok természetére jól emlékszem, sziklás helyeken szétterül, és ágai a lefoszló kéregtől rongyosak.

Igen kitüntetik e növényt hosszas kerekded vagy egész kerekded levelei, melyeken, főleg az alsó színen, az ereket nagyon előtűnik és sűrű hálózatot képez. Erre vonatkozik a növénynek *reticulata* mellékneve is.

E *Lonicera* a *L. coerulea* L. testvérfaja, mondhatni azonban, hogy az utóbbi, meg a csak Dalmátországból, Herzegovinából és horvát Velebitről*) ismeretes *L. glutinosa* Vis. közé eső tagja a *Loniceráknak*. Utóbbtól könnyen megkülönböztethető nem glandulás (nem mirigyos) leveleiről.

A *L. coerulea*tól, melylyel közelebből rokon, eltér a *L. reticulata* kopasz évi hajtásai által, melyek a *L. coerulea*nál szőröseek, lekopaszodó, csak az ereken gyengén pelyhes, sűrű és nagyon előtűnő erezetű, kerekded levelei által, melyek ennek következtében a havasi *Salix reticulata*t utánozzák. A *L. coerulea* tiroli példányainál a levelek hosszasak, jól pelyhesek és puhák, míg a mi *L. reticulata*nk levele kemény, tapintata bőrnemű, s oly rövidke nyelű,

*) Lásd a »Term. tud. Közl.« 1881. 474. lapján.

hogy csaknem nyeletlennek látszik, holott a *L. coerulea* levélnyelei rövidségük daczára is jól szembetűnnek.

Különbözik továbbá a *L. reticulata* a *L. coerulea*tól kopasz gyümölcsnyele és kopasz, csak a szélén röviden rojtos hegye-levele*) (bractea) által, mely a gyümölcs alatt áll, s mely a *L. coerulea*nál mind a kettő egészen pelyhes.

Ennyi különbség után várni lehet, hogy a virágban is van különbség, de eddig csak gyümölcsös példányaim vannak.

Alpesi termő helyén június elején vagy közepén virágozhatnak, mert 1881. július 12-én már zsendülő gyümölcsessel szedtem.

Érett gyümölcse (a Velebiten) szép sötétkék és deres, mint a *L. coerulea*nál.

Ezek után a *Lonicera*k áttekintése Willkomm jeles „Forstliche Flora“-jában, következőképen egészül ki:

I. A virágok páronként állnak egy a levél tövében álló közös kocsánon. Gyalog cserjék. Sectio: *Xylosteum* D. C.

A) A szírom tölcéséralaku, majdnem szabályos, a tövén nem pupos = *L. Tatarica* L.

B) A szírom tölcéséralaku, szabálytalan ötkarélyu, tövén pupos.

a) A páros virág két termője egymással nem nő össze, a pontozott levelek, ágak és virágnyelek kopaszak. A gyümölcs piros = *L. leiophylla* Kern.

b) A páros virág termője a tövén egybenőtt.

aa) A levelek és a szírom puhaszőrűek; a gyümölcs piros = *L. Xylosteum* L.

bb) Levelei és szirmai kopaszak, a gyümölcs hosszonyelű, fekete = *L. nigra* L.

*) »Hegye-dohány« analogiája nyomán alkottam szó a más értelmű »murva« (kavics) helyett. Hegye-dohány = a virágok közt levő apró levelek, tehát egyenesen a dohány bracteái.

c) A hosszunyelű virágok termője majdnem a csúcsig összenő egymással, a gyümölcs sötétpiros = *L. alpigena* L.)*

d) A termő egész a csúcsig összenő egymással:

aa) A levelek alsó színökön enyvesek, mintegy rozsdaszínűek, a gyümölcs piros = *L. glutinosa* Vis.

bb) A levél hosszas, az ágak- és virágkocsánál együtt pelyhes, a gyümölcs kéken deres, fekete = *L. coerulea* L.

cc) Az ágak és virágkocsán kopasz, a levél kerekded, erősen hállózatos erű, a gyümölcs kéken deres, fekete = *L. reticulata* Borbás.**)

II. A virágzat örv vagy örvекből alakult gömb, a szírom csöves, kétajaku; a termők nem nőnek össze egymással. Fel-futó cserjék. Sect. *Caprifolium* Juss.

A) A virágzat öreve vagy gömbje nyeletlen, a legfelső s tövön összeforradt levélpárok védik:

a) A levél télizöld, a bibeszár szőrös = *L. implexa* Ait.

b) A levél őszzsel lehull, a bibeszár kopasz = *L. Caprifolium* L.

B) A virággömbök nyelesek, a levelek nem télizöldek.

a) A legfelsőbb levélpárok tövükön egymással egybenőnek = *L. Etrusca* Sant.

b) A levélpárok közül egy se nő össze *L. Peryclymenum* L.

Ezen összeállításra nézve megjegyzem, hogy az a bihari *L. leiophyllával* Kern. és a *L. reticulatával* bővült, a hol pedig Willkomm két testvérfajt egymástól leirással

*) Ennek is van rövidebb és szélesebb levelű *brevifolia* alakja a horvát alhavasokon, hol nem ritka, míg a magyar haza belsejében Hazslinszky szerint bizonytalan.

**) Virágját tekintve megegyezőnek vettem rokonaival, azért jutott e csoportba.

el nem választott, ott a különbséget Koch „Synopsis Florae Germaniae“ etc. jeles munkájából vettem.

A *L. leiophylla* körülbelül úgy viszonylik a *L. Xylosteum*hoz, mint a *L. reticulata* a *L. coerulea*ához.

Willkomm a *L. glutinosát* nem ismerte, azért az áttekintésbe nem jó helyre helyezte „a félig összenőtt termősek“ közé. Visiani leírása szerint, mint Horvátországban gyűjtött példányaim is igazolják, a gyümölcs párja a csúcsig összenőtt „*baccae glabrae, rubrae apicem usque coalitae in unicum globoso-depressam*“ etc. A *L. glutinosát* nem is lehet a *L. alpigena* alfajának vagy helyettesítő fajának tekinteni, mert a Velebiten a *L. alpigena* még délibb vidéken (Monte Santo) is nő, mint a *L. glutinosa*, ellenben a *L. reticulata* Borb., úgy hiszem, a *L. coerulea* helyettesítője a juli havasokon, hol az igazi *L. coeruleát* nem találtam.

A *L. reticulata* nem gyakori, csak szálonként nő; úgy hiszem, bántja valami, mert különös szép példányokat nem igen lehet belőle gyűjteni.

Valjon cseppent-e az erdészeti tudományok tágas tengerébe közleményem által valami, a szives olvasóra bizom megítélését. A vidék, a honnan közleményem tárgya ered, a pusztá Karst kissé enyhébb tekintetű csúcsai, a hol az erdészeti viszonyok nem valami jó karban vannak. Mivel azonban a felügyelet már a magyar miniszterium kezébe került, várhatunk itt is javulást, s talán közleményem e nagyon szegény vidékről nem volt fölösleges.